

Poština plačana v gotovini.

IZHAJA VSAK PETEK.

NAROČNINA:

Letna: Akademiki . . . 30 Din
Drugi 40 Din
Mesečna: Akademiki . . . 4 Din
Drugi 5 Din

Čekovni račun številka 17.139

Uredništvo in uprava:
UNIVERZA, Ljubljana.

30. OKTOBRA 1936.

1551

LETO I. ŠTEV. 6.

POSAMEZNA ŠT. 1 DIN.

29. oktober

**SLOVENSKI
NARODNI
PRAZNIK!**

AKADEMSKO GLASILO ZA UNIVERZNA IN JAVNA VPRAŠANJA

29. oktober 1918.

Ob osemnajsti obletnici slovenske politične osamosvojitve

Kaj vemo mi, slovenski študentje, danes o 29. oktobru 1918, kako poznamo ta dan naše zgodovine in kako ga sodimo? Na to vprašanje bi nemara bilo treba odgovoriti, preden bi se lotili vprašanja, kako naj to obletnico proslavimo. Ali je mar med nami mnogo takih, ki bi povedali takoj in odločno, da je spomin na ta dan eden najsvetlejših ali pa eden najtemnejših spominov iz naše preteklosti? Ali je bil to res prelom, ali smo tu zares Slovenci prelomili za vedno z neko preteklostjo, ki nam ni bila nikdar ne v ponos ne v korist, ali pa smo imeli morda komaj en trenotek možnosti za tak prelom, pa smo ta trenotek zapravili?

Dne 29. oktobra leta 1918. je na ljubljanskih ulicah 50.000 ljudi manifestiralo svoje najiskrenejše in najprisrčnejše doživetje nepopisne sreče. Mi, ki smo tisti dan sedeli do 9. ure v šoli, potem pa so nas odpeljali v prelepo sončno dopoldne pa ulice, se pač vsi spominjamo, da so takrat te ulice trepetale v neki razgreti, čudovito sproščeni in skoraj da razposajeni radosti. Še več, spominjamo se, da smo to veselje čutili tudi mi otroci in da smo vedeli, zakaj smo veseli. Vedeli smo, da se je tedaj do kraja zrušila tista stara sitna teta Avstrija, ki smo o njeni smrti »po dolgi in mučni bolezni« zlogovali zasmehljive vesti na črnoobrobljenih mrtvaških listih, raztresenih po mestu. Slutili in videli smo skupaj z vsemi temi tisoči, ki so vriskali po Ljubljani, da so se nam tisti dan odprle poti, tako svetle in široke, kakor si jih je le mogel kdaj sanjati zapostavljeni in izkoriščani slovenski človek. Kolesarji na križce okrašenih kolesih, ovenčani vozovi, narodne noše, harmonike, pesmi, godbe, vzkliki in tisti napisi — prvokrat v Ljubljani toliko manifestacijskih napisov: Nekaj ur sproščene veselja na ljubljanskih ulicah, osvobodjenje, odrešenje, osamosvojitve, navdušenje, svečanost.

Je torej le bil to najsvetlejši dan naše narodne preteklosti? Je šlo tedaj vse, res vse tako sproščeno in tako živo na novo pot, kot so šla čustva tisočev nas tisto dopoldne?

Takrat je stal na čelu slovenskega ljudstva Narodni svet, najvišje in polnomočno predstavništvo naroda, ki ga je usoda v tistih dneh dvignila na stopnjo vseh tistih realnih, neutajljivih in nedvomnih s krvjo in mozgom živečih narodov, za katere je velel ameriški predsednik Wilson, naj svoje politične formacije določijo sami, po svoji volji in predanku. Takrat so se ustanovljale nove državne tvorbe narodov, ki so bili dotlej brez vsega. Izpod Avstro-ogrske monarhije je vstala nova republika Čehov in Slovakov, iz trojnih okov se je izvila nova republika Poljska, razdraženi in izmozgani ruski vojak in delavec sta se na svojo pest lotila starodavnega tlačitelja, carizma, v Zagrebu je snovalo Narodno vijeće... vsepovsod nova predstavništva sproščeni sil, ki so se same lotile reševanja svojih usod.

Pri nas je imel Narodni svet nalogo, da kot najvišji izvršilni organ narodne volje poskrbi za našo nadaljnjo usodo, da nas v tem edinem trenutku z vso odgovornostjo, modro, strokovnjsko in pravilno pelje na tiste poti, ki so jih vzradoščene množice na ulici komaj čustveno, a dovolj močno slutile, ko so vzklikale Sloveniji, Trstu, svobodi, demokraciji, republiki, Wilsonu in pod.

Slovenski narodni svet tej svoji nalogi ni bil kos. Tisti možje so znali besede o samoodločbi narodov komaj jecljati za kom drugim, ki jim jih je ponudil kot dragocen in potreben kašipot, niso pa teh besed doživeli v njihovem živem, kr-

vavem in samo enem slovenskem prevodu. To so bili še vedno stari avstrijski uradniki — pričakovali so slovenske samoodločbe od kogarkoli in od koderkoli, le da od drugod. Namesto, da bi odločali takoj in absolutno o tem, kaj naj zdaj počne ves iz Avstrije preostali upravni in družbeni aparat, namesto da bi energično in samostojno ukrepali o vsem in vladali vse, so dopustili, da so docela mimo njih odločali o usodi vsega slovenskega ozemlja, o Celovcu in Koroski ter o drugih življenjskih vprašanjih slovenske narodne samoodločbe čisto drugi, nam tuji in nam nasprotni ljudje. Hočemo reči: politični voditelji slovenskega naroda, ki bi bili takrat morali izvesti, realizirati osvoboditev in osamosvojitve slovenskega naroda na vseh področjih njegovega zakonitega življenja, torej osnovati in usmeriti slovensko politično, gospodarsko, kulturno, finančno, vojaško, socialno življenje, ti ljudje so se tedaj zadovoljili z nekaterimi trenotno donečimi naslovi, strankarskimi in osebnimi intrigami, kompetenčnimi prepiri in končno — zatekanje k drugim po odločitve. Politiki brez pravičnega programa, gospodarstveniki brez znanja, vlada — brez oblasti. To je ob našem veselju tistih dni druga stran, ob iskrenem doživetju slovenskih množic — »votlo diletantstvo njihovih vodij.«

Tako se je zgodilo, da 29. oktober slovenskemu narodu ni dal niti teritorialne skupnosti — na-

slednji dogodki so nas razbili na tri kose — niti ne takšnih pogojev, pri katerih bi ta narod lahko sam gradil svoje bogastvo in zaživel enkrat svoje samostojno, težko in odgovorno, a polno življenje. Dal nam je komaj trenotek upanja, možnosti, dal nam je osvobodjenje, ki ga nismo znali realizirati.

In zdaj ne bomo več postavljali vprašanja, ali je 29. oktober naš najsrečnejši ali najtemnejši dan. Brez dvoma je to naš veliki narodni praznik, saj nas spominja trenutka, ko nas je zapustil habsburški vampir, ki nam je skozi težka stoletja tiščal na vratu in nam pil kri doma in po bojiščih. Po drugi strani pa nam ta praznik oživlja tisti dan, ko smo bili Slovenci enkrat postavljeni v takšno zgodovinsko preizkušnjo, pri kateri moraš vprašanje, odgovor in rezultat postaviti sam, po svoji najgloblji vesti in premisleku brez opor in brez resničnih zaveznikov. Če temu nisi kos, si se prodal sam. Takšen smisel 29. oktobra pa nam približa ta praznik iz spominke obletnice v najaktualnejši praznik našega dela, vsega našega skupnega in posameznega prizadevanja. Opozarja nas, da nam je v nekem zmislu sleherni delovni dan spet en 29. oktober, ki ga ne smemo ne zamuditi in ne zapraviti, če hočemo ustvariti na tem kosu zemlje kdaj svojo samostojno in široko, plodovito in ponosno slovensko življenje, za katero nas ne bo treba več biti sram pred zgodovino.

Slovenske žene na mednarodnem ženskem kongresu v Dubrovniku

Prinašamo članek ene udeleženke z dubrovnškega ženskega kongresa, ker bi želeli zavzeti svoje stališče do tega javnega vprašanja.

Slovenske žene so včlanjene v Jugoslovanski ženski zvezi z 20 društvami (po svoji sekciji za Dravsko banovino) in predstavljajo okrog 20.000 organiziranih naših žen. Delo zveze in sekcij je razdeljeno v 12 in 2 novo osnovani komisiji in je naša slovenska žena voditeljica dveh komisij za celo državo (komisija za tisk ter za delo in plice).

Od 27. septembra do 8. oktobra t. l. je zasedal mednarodni ženski kongres v Dubrovniku. Zanimanje za ta kongres je bilo pri nas zelo veliko in so, razen treh uradnih delegatki, poslala svoje delegate še posamezna včlanjena društva, da je okrog 50 žen prisostvovalo kongresu izključno na svoje stroške. Zanimanje je bilo tem večje, ker je predsednica Gospodinjске zveze v imenu naše sekcije predlagala ustanovitev samostojne gospodinjско-gospodarske komisije. Toda, čeprav smo šle na kongres z velikimi nadami, smo se vrnile s povsem drugimi vtisi.

Organizacija je bila slaba. Oddaljenost prostorov, kjer so zasedale posamezne interne ir plenarne seje in kjer so se vršila predavanja, je bila tako velika, da je trpela poročevalna služba. Nesrečna zamisel je bila, da so med drugimi prostori izbrali tudi na smrt obsojeno dubrovnško učiteljske, ki ga zdaj postopoma odpravljajo in v katero domačinke sploh vstopiti niso hotele. Pozneje so vse zasedanje prenesle v oficirski dom, ki pa je bil pretesen, tako da je bila stalna gneča.

Prva dva dni je še šlo. Nato se je nenadoma raznesel po Dubrovniku glas, da na otvoritev kongresa pride tudi delegacija »Hrvaške žene«, ki želi kot domačinka pozdraviti mednarodni ženski kongres in hkrati pojasniti svoj odnos do J. Ž. Z. Zaradi prihoda Hrvatice, se je tudi centrala J. Ž. Z. politično pobarvala. Manjše število je bilo za pripustitev »Hrvaške žene« k zasedanju kljub temu, da pravila M. Ž. Z. tega ne dovoljujejo.

Hrvaška društva, včlanjena v J. Ž. Z., so utihnili, ko so se imela srečati z drugo skupino svojih rojakinj; večina Slovenk je postopala enako, čeprav so v poznejšem nastopu, ko so jih njihove srbske sestre razočarale, pokazale dovolj solidarnosti s Hrvatnicami. Spričo dejstva, da »Hrvaška žena« ni bila pripuščena k sodelovanju, se je proti M. Ž. K. dvignila opozicija domačinov.

Ko je »Hrvaška žena« odšla, je zopet teklo vse normalno, toda opozicija in nasprotstvo Dubrovnika in kongresistinj ter različnih kongresnih skupin je ostala. O banketu, ki ga je priredila v čast udeleženkam kongresa dubrovnška občina, so krožile najrazličnejše in nasprotujoče si izjave. Res pa je, da banketa ni bilo, da vse vabljene dame niso bile pravočasno o tem obveščene in da so prihajale v večernih toaletah po velikem nalivu pred prazno in zaprto banketno dvorano. Resnica je tudi, da iz opozicije, ker se ta banket ni vršil, ni centralni odbor J. Ž. Z. prisostvoval ne koncertu dubrovnške filharmonije, ki je bil enako prirejen udeleženkam na čast, ne čajanki, ki jo je priredila ženska narodna udruga Dubrovnik. Obeh pa so se udeležile Slovenke, kar so s strani centralnega odbora J. Ž. Z. sprejeli kot nesolidarnost.

Obsodbe je vreden način, kako je centrala J. Ž. Z. ravnala z našo delegacijo in njenimi predlogi, čeprav so Slovenke pokazale dovolj sposobnosti. Edini predlog, ki ga je sprožila J. Ž. Z. na M. Ž. K. od svojega obstoja sem, je bil predlog Slovenke.

Kljub temu pa se centrala J. Ž. Z. ni dovolj zavzela za predlog slovenske sekcije, ki ga je podala ga. Vika Kraigherjeva za ustavitve gospodinjске komisije in je dovolila, da se dva dni prej sprejme ustanovitev stanovajske komisije, predloga o ustanovitvi gospodinjске komisije, kateri je prva logično podrejena, pa ni prav nič podprla. Po direktivah centrale J. Ž. Z. se ni smel na javnem zasedanju prebrati referat ge. Vike Kraigherjeve, čeprav je bil tehten, dobro zasnovan, dosleden in je popolnoma utemeljeval vse predloge in zahteve po ustanovitvi omenjene ko-

misije. Enako so ravnali tudi z go. Angelo Vode-
tovo, ki vodi komisijo za delo in poklice za celo
državo. Zato je bilo čudno, da na zborovanju,
kjer se je razpravljalo o ženi v industriji, za
našo državo ni govorila ona, temveč je glavna
uprava določila gospo Mileno Atanacković, ki
sploh v tej komisiji ne deluje. Komisija za tisk
je prav tako doživela neumestne ugovore in za-
preke.

Enako se je godilo slovenskim delom publika-
cij, ki so izšle ob tej priliki. »L' oeuvre littéraire
des femmes yougoslaves« je pod vsako kritiko.
Slovenski del, ki so ga popravljali in skrčili v
Beogradu, se je tako izmaličil, da je avtorica po-
polnoma opravičena, da na tako skrpucalo ni dala
svojega imena. — Pri »Bibliografiji knjiga žen-
skih pisarica u Jugoslaviji« je sodeloval tudi slo-
venski del ženske zveze. Hvalevredno je, da je
v tej knjigi zastopana vsaka narodnost posebej.
Pri tem pa so Srbkinje in Hrvatice zagrešile pa-
radoksi, da niso napisale »Bibliografija knjiga
hrvatskih, oziroma srbskih ženskih pisaric« kakor
smo to storile Slovenke z naslovom »Bibliografija
del slovenskih pisateljic« marveč »Bibliografija
knjiga ženskih pisaric štampanih u Vojvodini,
Srbiiji, Južnoj Srbiiji i Crnoj Gori«, oziroma »Bi-
bliografija knjiga ženskih pisaric štampanih u
Hrvatskoj, Dalmaciji, Bosni i Hercegovini«. Na-
slov našega dela je bil edino mogoč, ker imamo
mnogo pisateljic iz sedanje Italije, Koroške in
Amerike. Vendar smo doživle zavoljo tega, ker
smo me edino logično postopale, da so nam očitali
separatizem!

Teško nam je, ko se mora- mo ponovno obračati na vse prijatelje našega lista naj- poravnajo naročnino! Naš čekovni račun št. 17.139

Skrajna nediscipliniranost se je pokazala pri
prvem zborovanju, kjer se je obravnavalo sta-
novanjsko vprašanje. Predavanja so se začela ob
8. uri zvečer. Ob 9. pa se je že gledališče začelo s
hrupom in treskom odhajajočih »solidnih in za-
spanih dam« prazniti, ko pa se je pri zaključku
ob pol 12. uri prižgala luč, je zazijala prazna
dvorana. Ostale so le prve vrste odbornic in sem
in tja še kaka druga poslušalka.

Naj omenim še to, da predavanja niso bila na
višku, da je vsaka predavateljica vršila propa-
gando za svoj režim in sicer namenoma.

Ameriške farmerske po-
sestnice pa so zelo hvalile suženjstvo, ki »obva-
ruje njihove žene vseh skrbi«. Posebno važno
vlogo ima Estonija. Ta je po novih geografskih
pojmih dežela na meji Evrope in Rusije, njeno
svetovno važno pa je strmečemu mednarodne-
mu občinstvu razodela ga Kirsipun; ta država
ima namreč veliko nalogo, da zajezuje komu-
nizmu njegov preliv v Evropo. Edini resen in
realen referat je podala Indijka Saragini Dech-
pande, ki se ni sramovala svoje domovine, če-
prav tam ljudje umirajo od glada, žene ne znajo
brati ne pisati in delajo v obupnih okoliščinah
najslabša dela.

Na drugi strani pa se je pokazala tudi nedi-
scipliniranost s strani poslušalk in neupoštevane
predavateljic, ker so jih prvi večer prekinjali,
javno na govorilnici in so na željo predsednice
M. Ž. Z. preskakovale po več strani v svojih re-
feratih. Vobče inozemke niso pokazale dovolj
razumevanja za vprašanja in položaj majhnih
narodov. Tu je bilo čutili razliko, tu se je videlo,
da si stojimo nasproti Evropi in mi.

Kot po navadi so tudi na tem ženskem kon-
gresu ugledne in premožne gostje dobivale vse
publikacije in različne druge ugodnosti brez-
plačno, one pa, ki so si morale marsikaj odtrgati
od ust, da so prišle na kongres, so morale vsako
malenkost plačati.

Splošen vtis in rezultat je ta: Kongres je po-
kazal edino resno sliko v internem delu komisij,
na katerih se je javnost ni imela dostopa. Zato je
to delo ostalo skrivno in ni moglo popraviti vseh
ostalih napak. Vendar se tudi pri intimnem delu
komisij ni ustvarilo veliko novega, ostali smo
večinoma pri starem, lepem programu, pri lepim
besedah, ki se zelo malo izvršujejo. — Slovenke
smo se prepričale, da nas centrala ne upošteva

kot enakopravne članice kljub vsemu delu in ini-
ciativi. Videle smo tudi to, da kulturne in na-
predne dežele nimajo potrebnega razumevanja
za naše probleme in naša vprašanja, da velike dr-
žave tudi tu, kot v vsaki politiki hočejo terjati
večje pravice in imeti hegemonijo. Občutile smo,
da ves ta starodavni odbor s predsednico z več
kot 80 leti in z ostalimi starimi ženskami ne more
imeti elana, borbenosti in mladostne svežine. Ob-
čutile smo, da so se vsi ti naslovi podkraljic, baro-
nic, grofic itd. preživeli, da nimajo kaj opravi-
ti s težnjami sodobnega časa, da je absurd, če se
take ženske, ki svoj živ dan niso občutile borbe
za življenjski obstoj in za katere samo in izključ-
no drugi delajo, postavljajo kot rešiteljice pere-
čih socialnih problemov. Vse to pa nas je na
drugi strani zblížalo med seboj, zavedle smo se,
da je delo za naš narod vredno samo tedaj, če se
bomo popolnoma posvetile le našim razmeram,
jih proučevale in iz teh rezultatov gradile na-
črte in reforme za našega človeka. Kljub vsem
razočaranjem smo se naučile veliko tega, kar bo
dalo novih smernic našemu delu, novega poleta
in nove opore. Zaveš, da smo pridobile na slo-
venski skupnosti, je dovolj velika, da vse ostalo
prezremo in izjavimo: »Mednarodni ženski kon-
gres v Dubrovniku je bil za nas, še bolj pa za
našo bodočnost koristen in plodovit.

Z. P.

V obrambo resnice!

Nar. posl. gospod Rasto Pustoslemšek je v
»Jutru« dne 22. okt. odgovoril z dolgim člankom
na odstavek v uvodniku naše predzadnje števil-
ke, kjer smo omenili, da je akcija za univ. knjiž-
nico pri odpravi fideikomisov propadla, ker po-
slanca R. Pustoslemšek in inž. Pahernik nista sta-
vila primerne predloga.

Po njegovem odgovoru je videti, kot bi delali
gospodu Pustoslemšku krivico s trditvijo, ki sloni
očividno na krivih, morda celo na zlonamerno iz-
krivljenih informacijah.

In vendar je bila naša trditve pravilna in je
zato ne moremo umakniti. Zdi se nam, da bi bilo
preveč odgovarjati v enako obširnem članku,
zato opozarjamo gospoda poslance na obe glavni
trditvi v njegovem članku, ki po mnenju dija-
štva, ki pozna potek boja za knjižnico, niso točne:

1. Novo nam je, da bi se vršil »menda v marcu
1934.« kak sestanek zaradi fideikomisov med gos-
podom rektorjem dr. M. Slavičem, g. univ. prof.
dr. Lapajnetom in gosp. posl. Pustoslemškom, na
katerem naj bi se podrobneje dogovorili o akciji,
ki bi jo naj započela v odboru za odpravo fidei-
komisov gospoda Pustoslemšek in Pahernik. Zna-
no pa je, da sta g. poslanca informirala o fidei-
komiskem vprašanju dva naša tovariša, člana
»Akademske akcije«, in sicer prvič pri razgovoru
dne 21. aprila 1934. v prednji sobi direktorja »Ju-
tra« v Knafljevi ulici in drugič na sestanku med
g. prof. Lapajnetom, g. Pustoslemškom in istima
akademikoma v kavarni »Zvezdi« dne 22. aprila.
Gospod rektor je bil o tem informiran šele po teh
razgovorih.

2. Pri predlogu v parlamentarni komisiji za
odpravo fideikomisov je treba ločiti od namere
za stavev obravnavanega predloga in predloga,
ki bi bil res tudi stavljen. Verjamemo, da je
sprva nameraval gospod poslanec staviti tak
predlog, saj je to ponovno zagotovil g. rektorju
in akademikom, toda dejstvo je, da takega pred-
loga v odločilnem trenutku ni stavil. Če bi se to
zgodilo, bi moralo v primeru, da bi ostal v odboru
v manjšini, priti do takozvanega »odvojenega
mnenja«, in s tem pred parlament.

Ko se zdaj izogibamo vsem podrobnostim, pri-
stavljamo le še, da se čudimo, da bi kak poslanec
ne stavljal predloga, če ta ni vseh resornemu mini-
stru, ko vendar poslanec ne bi smeli voditi taki
oziri, ampak le notranje prepričanje o opraviče-
nosti njih predlogov.

Reportaža iz kemič. inštituta

(Konec.)

»Gospod industrijec, prosimo vas, povejte
nam svoje mnenje.«

»Gospodje, res je, kar sem že tolikokrat in s
tolikih strani slišal, prostore imate precej slabe.
Zdi se mi torej, da v takih okolnostih nimate pri-
like izobraziti se dovolj praktično. Večji tehno-
loški postopki, tovarniški in industrijski postop-
ki v malem so danes važni za študenta, ki hoče
postati dober inženir, a pri vas, kakor opažam,
vam je tako praktično delo precej onemogočeno.

Vkljub vsemu pa, gospodje, so inženirji z
vašega kemičnega oddelka jako dobri, vsestran-
sko uporabljivi, kakor so mi to že večkrat dejali
razni tovarnarji, moji znanci.«

*
»Gospod predstavnik oblasti, kakšen vtis pa je
na vas napravil naš kemični inštitut?«

»Da, da, gospodje, težko je, posebno na odgo-
vornih mestih. No, da, vidite saj ste dobili knjiž-
nico. Upajmo forej, gospodje, vi in mi skupaj,
da bo prišlo počasi vse tako na vrsto. Da, končno
vas še zagotavljam gospodje, da sem s srcem ves
na vaši strani.«

»Najlepša hvala, gospod predstavnik oblasti«,
samo takrat ob koncu razgovora z oblastjo dejali
mi. Kaj pa so mislili tovariši kemiki in kaj še
mislijo in hočejo, naj danes sami povedo na tem
mestu.

Takole pravijo ljubljanski kemiki: »V takih
prostorih, ki ne odgovarjajo niti najprimernej-
šim zdravstvenim določbam, ki so predpisane po
zakonu, ljubljanski kemiki ne moremo delati, ker
samo namreč mi tudi ljudje.«

Smo tudi proti previsokim laboratorijskim tak-
ksam, Za org. laboratorij n. pr. plačajo v Beo-
gradu 250 dinarjev, mi v Ljubljani pa 1400 Din.

Tovariši, naš kemični inštitut je sramota za
slovenskega študenta, naš kemični inštitut je kup
revščine in drastičen primer, kako se pri nas
»prema prilikama« lahko prilagodi že jako popu-
larna bajka o enakopravnosti.

Mi pa s polno pravico zahtevamo enakost bre-
men v laboratorijskih taksah, mi s polno pra-
vico zahtevamo res kemične laboratorije, ker ni
nikjer zapisano in uzakonjeno, da moramo biti
ravno slovenski kemiki zadovoljni s kletmi, in
končno mi s polno pravico zahtevamo tudi za na-
še gg. profesorje, od katerih so že nekateri poka-
zali v naših nemogočih razmerah dragocene
znanstvene sposobnosti, velike prostore, labora-
torije, več časa za znanstveno delo in vse po-
trebščine, ki jih to delo zahteva.«

Izvajanjem tovarišev kemikov dodajamo in
obljubljamo, da bomo delali za njihovo stvar tudi
mi in že ob tej priliki pozivamo vso slovensko
inteligenco, naj pristopi in pomaga pri delu, pri
skupnem delu nas vseh, ki edino lahko izzveni
v enoglasno, energično in brezkompromisno za-
htevo:

Slovenski hočemo danes nov kemični inštitut!

F. B.

Kidričev „Prešeren“

Prvi del: Pesnitve in pisma. Založila Tiskovna
zadruga v Ljubljani. Str. 408.

Pred kratkim smo dobili Slovenci v redakciji
prof. Kidriča novo izdajo Prešernovih pesnij, ka-
tere je pesnik 1846. samo namenil za tisk, a jih
je moral nekaj zaradi cenzure odvresti, z »Do-
datkom slovenskih tekstov«, »Nemškimi izvornimi
teksti«, »Prevodi lastnih slovenskih« ter »Kores-
pondenco«, ki je večidel nemška. O tej knjigi
prav za prav ne moremo drugega napisati kakor
kratko poročilo. Vse drugače pa se bomo morali
ustaviti pri drugi knjigi, ki se nam obeta v naj-
krajšem času in ki bo gotovo zopet dogodek na
našem književnem trgu, zato lahko smatramo to
knjigo, ki jo imamo zdaj pred seboj, le kot ne-
kako napoved, kot uvod v naslednjo, ki bo rez-
ultat temeljitega znanstvenega dela najmanj
enega desetletja.

Posebej pa bi hoteli poudariti redakterjev
»Vodnik za čitanje P. pesnitev«, njegove pripom-
be v oddelku »Iz urednikove delavnice« in kon-
čno zunanjo ter notranjo opremo knjige, kar je
pri takih izdajah zelo potrebno, posebno če jo
bomo morali uporabljati pri študiju in nekateri
tudi pri svojem znanstvenem delu. Tudi v tem
oziru smo s knjigo lahko v visoki meri zadovoljni,
zakaj nobene izdaje »Prešerna« do danes v
tem pogledu ne moremo bogve kako pohvaliti.

Glede Jakčeve »ustvaritve« — »Prešeren okoli
1835«, pa smo skoraj trdno uverjeni, da jih je
mnogo, ki niso ž njo posebno zadovoljni.

Osnutek novega Jugoslovanskega občega dr-
žavlanskega zakonika je izdalo Društvo sluša-
teljev juridične fakultete v obliki dobro izdelanih
skript. Osnutek stane Din 60.— in se naroča
pri Društvu slušateljev juridične fakultete na
univerzi v Ljubljani. Pošljamo po povzetju.

Dokumenti naše preteklosti

5. Slovenski kulturni delavec in I. 1848.

Zaključujemo članek celovškega duhovnika Matije Majerja v političnem listu „Slovenija“, leta 1848., stran 13, 17.

Matia Majer:

Slaveni in Nemci

»Slovenija« 1848, str. 5—6, 13, 17.

(Konec.)

Nemškega »bunda« ali zaveza celo naše cesarstvo ne potrebuje. Naša država ima več od 36 milijonov prebivalcev, je velika in mogočna, tiste nemške deželice so pa večji del tako drobne, da bi jih nekoliko parov v našim prostornem cesarstvu lahko perve raje rajalo (plesalo). — — — Nemci tudi v tisti »bundu« ne silijo zato, da bi naše cesarstvo se pokrepčalo in vtvernilo, temoč le da bi vsi Nemci s jedinjeno proti nam bili močnejši in nam ložeje gospodovali, nam pravice krajšali in nas strahovali.

Že priprosti ljudi našega naroda so prepričani, da bi bilo nam in vsemu našemu cesarstvu le škodljivo, ako bi k nemškemu »bundu« ali svezu pristopili; oni pravijo:

»Tistim Nemcem tam v tistem Frankfurtu se nočemo zapisati. Oni bi si napravil novega cesarja, okolo njega veliko gospode, mi bi morali zvanj naših davkov še njim tudi plačati. — — —

»Tisti cesar bi nam hotel ukazovati, njegova nemška gospoda tudi. Tega ne!«

»Tisti cesar bo svoje vojake (soldate) k nam pošiljal, naši vojaki bi pa morali na vse strani tistih nemških dežel marširati; ako bi tisti Nemci s kom kako vojsko nastavili, bi pa morali naši ljudi svojo kri prelivati za nemški dobiček, za nemško slavo. Ako hočejo sloveti in premagovati v vojski, naj le sami za puško primejo.«

»Tisti cesar bi vedno v slovenske stvari se upljetal, bi nas tako med Nemce zamotal, da bi si ne mogli pomagati. Mi bi morali skakati, kakor bi nam v Frankfurtu piskali.«

»Nemščina bi nam naše kraje celo poplavala, najlepši službe bi tudi tisti Nemci gledali dobiti. Ako bi kdo v Frankfurt šel in hotel kaj za Slovence govoriti bi tam med toliko Nemci njegova beseda malo izdala, vsako bi mu lahko poderli.«

4. Nemci od nas protinaravne (widernatürliche) in nemogoče reči terjajo, in ako jih ne storimo, govore, da smo jim sovražni.

a) Oni hočejo se s jedinjiti z vsemi Nemci v raznih nemških dezelah, da bi bolj zmocneli, našo narodnost, to je svobodo našega naroda, ložeje tlačili in onegavili.

b) Oni nas hočejo, da bi se mi s jedinjjenim nemškim cesarstvom ali kraljestvom združili. —

Na Nemškim je 38 samostalnih dežel in dezelic — meseca Maja letos je frankfurtski zbor sam sebe tudi za samostalnega proglasil — to je zdaj 39 samostalnih vlad na Nemškim — pa s jedinjene nemškega kraljestva ali cesarstva (einiges Deutschland) mi siromaki Slovenci pač nikakor zbarati ne moremo, ker ga na svetu za sadaj niktde ni. Ali se bode v Frankfurtu kaj izleglo ali nič, ali bode morebiti cesarstvo ali kraljestvo ali republika ali brez zakonje (Anarchie) ali morebiti kaj drugega, to še sami Nemci ne vejo, mi se tudi v to mešati nočemo. — —

c) Hočejo, da bi mi z njimi vred tverdili, da je naše cesarstvo nemško, da mora nemško biti. Mi to ne moremo, bi tudi nič ne pomagalo, ako bi kaj takega rekli, ker ni resnica.

V našim cesarstvu je vse vkup 36 milijonov prebivalcev, med njimi Slavenov 18 milijonov, Nemcev le 6 milijonov, nas je zato v naši državi toliko, kolikor vsih dragih narodov vkup, namreč: Nemcov, Magjarov, Italijanov, Valahov in tako dalje; nas je v našim cesarstvu trikrat toliko kakor Nemcov — kako je mogoče s dobro vestjo tverdit, da je naše cesarstvo nemško? Kaj pomaga, da nemške družbe in pojedini ljudi siloma prisiliti hočejo, da mora — in pač mora biti nemško? Ako bi tak človek ali taka silna družba, kakor je tista nemška v Lipsku, stopila k naši Dravi in ukazala: Drava mora, pač mora nazaj v breg teči, nič bi ne pomagalo, ker je nenaravno, ravno tako to nič ne izda, ako hočejo siloj prisiliti, da naše cesarstvo mora nemško biti, ako ravno ni.

Slovenci smo bili pri Nemcih že čez tavežent let, vse so storili v tem dolgem času, kar je le mogoče bilo, ponemčiti nas, smo imeli večji del nemško in ponemčeno gospodo, nemške pisarnice, nemške učilnice, kdor koli izmed nas je hotel k čemu priti, je moral nemško znati, slovensčina se je pak zanemarala in zatirala; Slovenci so sami le za ptujem silili, kar je bilo slovenskega pa zametovani in svojega jezika se sramovali. In sedaj, gledaj! vse je bilo zastonj, mi smo še Slovenci. Ako se v tavežent letih nismo ponemčili, se to sdaj na enkrat, kakor bi pihnil, še manj dognati dá; ako se to popred ni zgodilo, ko nismo za slovenstvo nič marali, sadaj je to popolnoma nemogoče, ko se je taka goreča ljubezen do našega naroda vnela, kakor svet še ni videl.

Naj svoje domače stvari vsaki narod sam oskerbi, jeden se čez drugega ne povzdiguje; jeden v drugega opravila se ne meša — to je jedino sredstvo, jedini pripomoček, da se razdraženi in nevoljni narodi pomirijo med seboj. Prazno hvastanje v nemških časopisih in vetrene besede ne bodo potolažile in vmirale naroda, kateri

se mora vedno za svoje naj imenitnejši in svetejši pravice braniti. Kakor hitro bodemo imeli v svojej deželi vse pravice, kakor drugi narodi, bodemo veseli, zadovoljni in mirni; kakor hitro se Nemci spametujejo in pravično se proti nam zadržajo, bode med nami prijateljstvo in sloga. Mi zato od njih in vsakega drugega naroda neobhodno terjamo samo jedno jedino reč:

Ne upljetajte se v naše slavenske stvari!

To mi od Nemcov terjamo! Kaj se pa Nemci čez nas pritožijo?

a) Pravijo, da jih sovražimo in zatiramo. — To ni resnica, mi njih ne sovražimo; — — — sovražimo samo krivico, pred katero naš narod branimo.

b) Nas dolže nekega rusizma, to je govore, da mi pod rusko vlado silimo. — To naj nam brez skerbi in brez dokaza verjamejo, da je nam svoboda ljubši, kakor vsaka sila, bodi ruska, bodi frankfurtska.

c) Nas dolže nekega panslavizma, kakor pravijo. — Odkritoserčno povemo: mi ljubimo iskreno vse Slavene, ker smo si bratje po kervi; kri ni voda. — — —

d) Nam zamerijo, da se vse plemena slavenska v naši državi bliže upoznati, se po bratersko združiti in v jeden narod s jedinjiti hočemo. — Zato zaslužimo mi hvalo; naša država bode le tedaj tverdna stala, ali vsi narodi našega cesarstva v prijateljstvu se združijo. — — Nemci našega cesarstva se s jedinjjujejo in združujejo s svojimi bratji še zvanj naše države, zakaj bi se mi ne smeli složiti in zjediniti s svojimi bratji, kateri v naši cesarstvu prebivajo?

e) Zadnjič nam za zlo imajo, da od nekake dežele Slovence govorimo. — V tem smo pa popolnoma nedolžni. Naše dežele so se že od naj starejših časov imenovale: Iliria, tudi Slovenia ali Slavonia, regio Slavorum, imeli smo tudi dva kraja imenovana: Windische Mark, to je okolo Marburga in v Istrii; sadaj se naše dežele pa imenujejo po nemško: Königreich Illyrien, po slovensko pa Slovenia ali Iliria. Mi sami od nekake nove dežele nič ne vemo, mi želimo, da bi se dva gubernia naše Ilirie v jeden s jedinjila in se še štajerski Slovenci pridružili. To je vse. Naše dežele smo imenovali »Slovenia«, ker so se že od nekda, že blizo tavežent let tako imenovale, posebno pa zato, ker so nam pod nesrečnim Metterniham ime »Iliria« vselej v cenzuri izbrisali, nismo mogli drugači kakor pisati in govoriti »Slovenia«. Mi bi iz serca radi s Nemci v prijateljstvu živeli, mi hočemo za naprej imenovati naše dežele, kjer Slovenci prebivamo, ali Slovenia ali Iliria, kakor jim je ljubši, nam je sve jedno, samo da se Slovenci s jedinjimo.

Znanost . . .

Kako je z nemškimi književniki, med katerimi so se najzrelejši (Th. Mann, E. Gläser, H. Mann etc.) morali zateči v emigracijo, je dovolj znano. Tudi o usodi nehitlerjevskih znanstvenikov je bilo kolikor toliko pisane; (lord Rutherford of Nelson poroča v »Manchester Guardianu«, 19. III. 1936., da je bilo odpuščenih okrog 1300 profesorjev in asistentov!). Razmeroma malo avtentičnega pa izve naša javnost o kvaliteti »nove«, nacionalno socialistične kulturne delavnosti, kar je samo v prid rjavim demagogom.

Prve dni oktobra se je vršil v Berlinu pomemben kongres »Nacionalno socialistične zveze za varstvo prava« (N. S. Rechtswahrerbund), čigar udeležence je drž. minister za vzgojo Frank imenoval »avtorizirane izpovedovalce nemškega duha«. Zborovanje je imelo namen, da oficijalno začrta smernice, po katerih naj se razvije bodoča nemška pravna veda. Iz uradnih poročil posnemamo, da se je največ obravnavalo témo »Židovstvo in pravna znanost«. Na kakšnem nivoju so se vršile »diskusije« teh gospodarjev, naj ilustrira nekaj navedkov iz »Frankfurter Zeitung«, ki poroča gotovo zmerneje kakor neposredno informirani tisk:

»... Zborovanje naj bi torej imelo po snovi, ki jo je obravnavalo po udeležencih za današnja nemško pravno vedo reprezentativen pomen. Vredno je omeniti, da so bili vsi prisotni soglasni v pripovedovanju, kar se je tu in tam manifestiralo z močnim ploskanjem; tudi diskusije niso imele toliko kritičen, kakor pritrjevalen značaj. — Neki govornik je izvajal, da je predložil Walter Rathenau weimarsko ustavo — preden je

bila dana v glasovanje narodni skupščini — v potrditev nekemu židovskemu redu. Državni svetovalec Schmitt je opozoril še na zvezo s prostozidarji. Zgodovino osnovnega prava (Grundrechte) je mogoče obravnavati samo še s stališča prostozidarstva. Celotno liberalno pojmovanje ustave in konservativizem XIX. stoletja imata svoje izvor v ustavih lož iz VIII. stoletja, Friedricha Stahla, ki je kasneje ustanovil prusko konservativno stranko, je označil kot najnaderjnejšega židovskega misleca; ko je nekdo pripomnil, da se o poštenosti prusko nacionalnega hotenja pri Stahlu ne more dvomiti, je drž. svetovalec Schmitt odvrnil, da vsaj on ne ve, kaj naj bi pomenilo pri takem židu iz ghetta pošteno hotenje (was ehrliches Wollen bei einem solchem Ghetto-juden sei). — Dr. Neunz je tožil, kako težko je dokazati židovski vpliv v upravnem pravu (Verwaltungsrecht), češ, da je m. dr. rasni izvor cele vrste avtorjev nepoznan. — Referat o civilnem procesnem pravu, ki je ugotovil pri nekaterih spornih vprašanjih židovske in arijske avtorje kot predstavnike obeh mnenj... je dal predsedniku, drž. svetovalcu Carlu Schmittu povod za tole splošno opazko: na vsak način je različka, če izrazi kakšen nazor žid ali pisec nemške krvi. Ne briga nas, kaj je vsebina onega, kar pravi žid, in če trdi slučajno isto kakor kdo z nemško krvjo. Važno je v prvi vrsti, da vemo: tu govori žid. Dann wisse man auch, dass die Auseinandersetzung etwas ganz anderes sei, als wenn man es mit einem Volksgenossen zu tun habe. (Podčrtali mi.)

Ali je — znanstveno delo v III. Reichu še mogoče? Ali je nacionalni »socializem« združljiv v

svobodo duha, spoznanja, s kulturo? Mislimo, da ne.

Friedrich Nietzsche piše v knjigi »Jenseits von Gut und Böse«: Einstweilen wollen und wünschen sie vielmehr (die Juden, op. pis.), sogar mit einiger Zudringlichkeit, in Europa, von Europa ein- und aufgesargt zu werden, sie dürsten danach, endlich irgendwo fest, erlandet, geachtet zu sein und dem Nomadenleben, dem »ewigen Juden« ein Ziel zu setzen —; und man sollte diesen Zug und Drang (der vielleicht selbst schon eine Milderung der jüdischen Instinkte ausdrückt) wohl beachten und ihm entgegenkommen: wozu es vielleicht nützlich und billig wäre, die antisemitischen Schreihälse des Landes zu verweisen. (Krönerjeva izdaja, str. 185.)

»Nemško društvo zaradi hitlerjevskega čiščenja ni propadlo, nemška umetnost tudi ne...« (»Slovenec«, 7. okt. 1936.)

Sapienti sat.

Bilanca doktorjev z nemških univerz

Od 1933 je število študentov od leta do leta nekoliko padalo in je danes približno za 35% pod nekdanjim stanjem. Zraslo pa je število doktoratov. Leta 1933 je bilo okrog 7500 promovij, 1934 več kot 8300, uradni seznam doktoratov za zadnje leto pa že skoro 9000 doktorskih promovij.

Povprečno je bilo v predvojni dobi okrog 3000 promovij, v štirinajstih povojnih letih približno 7000 — od 1933 že 8000!

Namesto napačno napovedanega padca znanstvene izobrazbe je to torej neprestan napredek,

ki pomeni celo več, ker ga sestavlja razmeroma majhen krog dijaštva. Ne moremo si drugače razlagati neprestanega prirastka, kot da se danes dela na univerzah in visokih šolah še intenzivnejše, kot kdaj prej.

8075 naših novih doktorjev je promoviralo na triindvajsetih univerzah in 866 na šestindvajsetih strokovnih visokih šolah. Povprečno je torej za prve okrog 350 promoviranih in za visoke šole okrog 35. V primeri z odgovarjajočimi številskimi prejšnjega leta 1934 (315 in 45) prevladujejo skoro zopet univerze pri podelitvi zaželenih doktorskih klobukov, kot je bila to navada že tudi prej.

Nad povprečnostjo je sicer le berlinska univerza z 743 promoviranimi (tri dnevno, če odštejemo nedelje). Sledijo Leipzig z 670, München z 655 in še Hamburg z 496 dizertacijami.

Toda veselje do promoviranja ni vezano na veliko univerzo: za Hamburgom je takoj »mali« Erlangen z 492 doktorji in nato šele Köln z 475 ter Bonn z 404.

Teh sedem univerz (izmed 23!) z okrog 4000 deli je dalo skoro natančno polovico vseh univerzitetnih doktorjev.

Končno vzbuja pozornost, da so dale tri bavarške univerze v Erlangenu, Münchenu in Würzburgu z več kot 1500 deli skoro petino vseh nemških dizertacij.

Kot vedno, je dosegel le Berlin dvojno povprečnost. Vendar imajo manj polovico povprečnost Giessen, Freiburg in Greifswald. Greifswald ima 177 doktorjev, Freiburg 167 in Giessen samo 107. Königsberg, ki je zavzemal preje v tej statistiki prav tako zelo neugodno mesto, ima sedaj 229 doktorskih izpizov. »Vzhodni semester je torej opravil svojo dolžnost in številni dijaki niso absolvirali na Albertini le enega semestra, temveč ves študij. (Konec prih.)

Starši!

Reden pouk se je že povsod pričel. Z njim so se pričele za Vas nove skrbi in dolžnosti. Denar za obleke, čevlje, knjige, šolnino itd. ste izdali, vse zato da bodo otroci lahko hodili v šolo, ki naj jim uglađi pot v življenje. Res velike skrbi in dolžnosti imate. Ali ves vaš trud ostane zastonj, ako otroci v šoli ne bodo uspevali. Nekatere šole so pričele s poukom šele sredi oktobra. Hud udarec je to za dijake. Predpisana tvarina se bo morala vkljub temu predelati v predpisanem roku. Marsikdo, predvsem oni, ki nima zadostne podlage iz prejšnjih let, pa bo mogel slediti zahtevani učni snovi. Z žalostjo bodo marsikje doma gledali, ko bodo za Božič otroka odpustili iz šole — radi neuspeha. To kar bo doletelo nekatere za Božič, bo druge doletelo koncem leta. Ne bo vam pomagalo vaše letanje in prošnje okoli profesorjev zadnji mesec, predvsem tedaj ne, ako sta kriva dijakovega neuspeha nezadostno zanimanje za učenje ali celo lenoba. Vsak objektivni človek mora pritrđiti, da ni pravično, da zdelata oba, tisti, ki se je vse leto učil in oni, ki je skoraj vedno lenuharil in šele zadnje tedne morda celo zadnji teden s pomočjo inštruktorja dosegel neko minimalno znanje. Namen šole ni samo ta, da vliva dijakom znanje, ampak da jih privadi k delu, kajti le tedaj bodo otroci v življenju uspešni in koristni.

Starši. Na srce vam polagam, da že zdaj gledate na uspeh vaših otrok. Ako ste v dvomih glede uspeha vašega otroka, javite se v Akademskem uradu dela na dvorišču univerze, uradne ure vsak dan od 11.—12., oziroma pišite dopisnico na isti naslov. Ta urad razpolaga s prvovrstnimi močmi, ki imajo v inštruiranju že dolgoletne izkušnje. So to, namreč predvsem revnejši akademiki, oz. akademičarke, vestni, zanesljivi, katerim so inštrukcije včasih edini vir dohodkov. Ne bo vam žal denarja za inštrukcije, kajti s tem boste koristili sebi, otroku ter inštruktorju. Akademski urad dela, univerza Ljubljana.

1551 je edino glasilo slovenske inteligence in akadem. mladine!
Plačajte naročnino!

Malenkosti dneva . . .

Svetnik, kino-koncern in ljubzen

V »Slovenu« z dne 27. oktobra 1936 beremo naslednji oglas:

Ljubavni roman vaškega dekleta z mladim študentom.

»Dekle iz Schwarzwalda«

Proslava sv. Cecilije!

Jutri premijera v kinu »Union«.

Sam Bog nebeški ve, na kakšne inštinkte bodo računali ljudje pri nas čez dvajset let!

Jevtičev režim

je bil karikatura fašizma; jedro vsake ideje pa se najbolj pozna po njeni karikaturni.

Slovenec 26. oktobra 1918

Inserat: Čevlje z lesenimi podplati v vseh velikostih dobavlja takoj tudi v večjih množinah tovarnam, graščinskim oskrbništvom, občinam, šolam, konzumnim društvom itd. itd., naslednja prodajalna tovarne čevljev in usnjenega blaga

T. & A. Baťa

Dunaj II., Taborstrasse 17a.

Torej je tudi ta veliki mož začel kot vojni dobičkar?

Z univerze

Kakor veste, rektorat ne dovoljuje uporabe zbornice za studentovska zborovanja, temveč daje v ta namen na razpolago dvorišče univerze. Gotovo se še spominjate, kako je na pomladanskem zborovanju »Akademske akcije« tov. predsednik govoril odprtim »marelam«.

Sedaj bo v zimskem semestru redni občni zbor »Akcije«, verjetno tudi še druga zborovanja.

Kako si jih neki rektorat predstavlja, ko vendar napovedujejo vremenoslovci tudi letos sneg. Upamo, da bo g. sekretar kot običajno prisostvoval tem zborovanjem.

Najbrže, nam bodo po njegovem prizadevanju takoj vrnili zbornico.

Na vernih duš dan 1936

Obvestilo:

Jugoslovansko napredno akademsko društvo Jadran

umira!

Akademik

(Studiosus universitatis.)

(Konec.)

Pravo veselje ga je gledati kako prosto se vede v salonih in kako ročno se zna zasukati na parketu. Od sile je družaben. Ni ga skoraj plesa in ni je prireditve, da ne bi bil on poleg. Rad se kreta v odličnej družbi, ima zveze z boljšimi družinami, kjer stika za samicami. Samico menja dvakrat do trikrat na leto. Stražnika se ne boji, vendar pa nima rad opravka z njim. V ujetništvu je dolgočasen, zato ga tudi ne zapirajo. Če pa le pride po nesreči v kletko, postane jako čemeran, zadirčen in vase zaprt. Takrat ga je sram in premišlja o svojem izgubljenem ugledu, zato ga dobri stražniki kaj kmalu izpuste. Živi precej dolgo. Po diplomu se zabubi in po kratkem času postane iz njega filister.

Služboborec

je jako marljiv ptič in bi lahko služil drugim študentom za vzgled, če bi ne imel drugih lastnosti. V svoji zunanosti je skromnejši od parketnega študenta. Za samicami ne stika, vendar pa se rad prime take, ki bi mu pomagala do službe. Ne podnevi ne ponoči ne miruje. Ljudje ga večkrat vidijo, ko leta od Poncija do Pilata, da bi si že v naprej preskrbel prostor za gnezdo. Najraje prebiva po knjižnicah. Najljubša hrana mu je prah iz učnih knjig. Drugih knjig ne obira. Skratka, vse mu je deveta dežela, kar ni v zvezi z njegovo bodočo službo. Po svojej čudi je plah in jako uslužen. Kaj lahko ga je udomačiti. Če mu gospodar ponudi kos službe, mu hvaležno liže roke in noge in zadovoljno pahlja z repom. V ujetništvo ne pride z lepa, ker je sila previden in oprezen. Po navadi živi štiri do pet let, nakar se zabubi. Po kratkem presledku nastopi toli za-

Tudi napredek

Zvedeli smo, da bo pričela »Naša misel«, glasilo nacionalnih akademikov, prinašati dobre, stvarne in izvirne članke.

Občina prireja banket brezposelnim

Ne, ta ne gre na račun kakih naših volitev, tisti lepi časi z volilnim guljažem so že davno minuli. To je drobec izza kulis dubrovniškega ženskega kongresa, katerega konflikt med srbsko in hrvatsko delegacijo je znan tudi iz našega časopisja. Do kakšnih mej je šel, kaže sledeči odlomek iz kongresne reportaže lokalnega dubrovniškega lista »N a r o d n a s v i j e s t« z dne 7. oktobra 1936.

Župan gospod Bracanović je napovedal za soboto sprejem v Sponzi in povabil vse članice Mednarodne ženske zveze in hrvatske delegacije. Toda to ni bilo po volji predstavnicam zveze, ki so poslale tajnico gg. Annie Kristić in Atanacković k županu, da ga nagovorita, naj odstopi od povabila hrvatski delegaciji. G. Bracanović seveda to najodločneje odbije, nakar sta zahtevali, da članice hrv. delegacije ne bodo imele nikaškega znaka in da ne smejo ničesar govoriti na banketu. Incredibile dictu. Tu so one kot gostje hotele diktirati domačinu gostitelju, da dela ne po svoji, ampak po njihovi volji! Zaradi teh nesoglasij odpove župan banket, a za vso opulentno lukulsko hrano odredi, naj se porazdeli med reveže Ljudske kuhinje, Domus Christi, Otroškemu zavetišču, jetnikom in onim sramežljivim siromakom, ki vsak dan prihajajo po hrano k oo. dominikancem, frančiškanom in v semenišče. In tako sprejema od strani občine v soboto zvečer ni bilo.

Iz naših dnevnikov

»Jutro«, 28. okt. 1936.

Službeno glasilo JRZ, beograjska »Samouprava«, priobčjuje v svoji včerajšnji številki, brzčas izpod peresa enega svojih direktorjev g. senatorja Frana Smodeja, uvodnik o nedeljskih občinskih volitvah v Sloveniji... Dalje ugotavlja, da je »na popolnoma svobodnih volitvah slovenski del našega naroda izrekel svojo sodbo o političnih strankah...«

Slovenec, 28. oktobra 1936:

»Ko torej čestitamo češkoslovaškemu narodu k njegovemu narodnemu prazniku...«

željeno službo in potem se zgodi z njim isto kot s parketnim študentom.

Stara bajta

je velik gospod, čeprav med vsemi študenti najskromnejše opravljen. Perja je pepelkastosivega ali umazano rjavega, po glavi je navadno plešast in starejšim samcem poganja pod kljunom obilno perje raznih barv. Gnezdi v podstrešjih a najljubši dom mu je gostilnica. Vanjo znosi vse svoje imetje in če drugega nima, zastavi svoje perje. Videvalo se je že, kako se je taka stara bajta vračala zjutraj iz gostilnice oskubljena do zadnjega peresa. Za samice ne mara. Pač pa se družijo stare bajte v krdela od deset do petnajst samecev in potem gredo prepevaje po gostilnah. Brehm jih je videl celo petdeset in še več skupaj. Stražnika se ne boje in zato jih imajo po svojih kletkah. V ujetništvu se kmalu privadi stražnikom in veselo prepeva. Nauči se tudi raznih umetnij kakor: žveplenke razpolavljanje, narediti ogenj brez žveplenk in drugo. Sploh pripravljaja človeku mnogo veselja s svojo šegavostjo. Izmed študentov živi stara bajta najdelj in se tudi ne zabubi.
Ivan Rob.

Akademiki, tehniki!

KUPUJTE PRI TVRDKI T I Č A R
RISALNI PAPIR, ŠESTILA,
ČRTALA, NALIVNA PERESA
IN VSE PISARNIŠKE POTREBŠČINE.

Zapomnite si:

Tičar, Šelenburgova ul.